

**MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN KENDİNE SAYGI
DÜZEYLERİ İLE SOSYAL UYUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ:
MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER MESLEK
YÜKSEKOKULUNDA BİR ARAŞTIRMA¹**

**THE RELATIONSHIP BETWEEN SELF-ESTEEM LEVEL OF
VOCATIONAL SCHOOL STUDENTS AND THEIR SOCIAL ADJUSTMENT: A
RESEARCH IN MEHMET AKİF ERSOY UNIVERSITY VOCATIONAL
SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES**

Meral BEKTAŞ², Gökhan KENAR³

Öz

Üniversite öğrencilerinin yaşam kalitesini etkileyen kavramlardan biri kendine saygıdır. Benlik saygısı ve öz saygı olarakta literatürde inceleme konusu olan kendine saygı kavramı, kişilerin kendilerini benimsemelerini, onaylamalarını, kendilerine değer vermelerini ve saygı duymalarını ifade etmektedir. Öğrencilerin özellikle üniversite gibi sosyal ortamlarda kendine saygıları ile ilişkili konulardan biri, öğrencilerin yakın ve uzak çevresi ile iletişim niteliği taşıyan ve bu çevre ile bütünleşmesi anlamında kullanılan sosyal uyum kavramıdır. Araştırma öğrencilerin kendilerine saygıları ile sosyal uyumları arasında ilişkiyi açıklamak açısından önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, öğrencilerin kendine saygı düzeyleri ile sosyal uyumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada nicel bir veri toplama aracı olan anket kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören 316 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın bulgularında öğrencilerin kendine saygı düzeyleri ile sosyal uyumları arasında anlamlı pozitif yönlü (0,465) bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kendine Saygı, Sosyal Uyum, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Öğrencileri

¹ Bu çalışma, 11-13 Mayıs 2017 VI. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sosyal ve Teknik Bilimler kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Büro Hizmetleri ve Sekreterlik Bölümü, mbektas@mehmetakif.edu.tr.

³ Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi, gokhankenar@gmail.com

Abstract

One of the concepts that affect the quality of life of university students is self-esteem. The concept of self-esteem, self-respect and self-regard in the literature, refers to self-acceptance, self-worth, and respect. One of the issues related to self-esteem in students' social environments, especially in universities, is the concept of social adjustment, which is used to mean communication with and close to students' close and distant surroundings. The research is important in terms of explaining the relation between self-esteem and social adjustment of the students. The purpose of this study is to examine the relationship between the level of self-esteem of students and their social adjustment. The survey was a quantitative data collection tool. The sample of the research consists of 316 students who are studying at Mehmet Akif Ersoy University Social Sciences Vocational School. It was found that there was a positive correlation (0,465) between the self-esteem levels of the students and their social.

Keywords: *Self-esteem, Social Adjustment, Vocational School of Social Science Students.*

1. GİRİŞ

Meslek yüksekokulları, öğrencilerin meslek edinmesini ve bu doğrultuda öğrencilerin öğrenim süreleri boyunca belirli uzmanlık alanlarına göre disipline edilmiş programlarda onları yetiştirmeyi amaçlayan eğitim kurumlarıdır. Dünyadaki gibi ülkemizde de gereksinim duyulan vasıflı ara insan gücü, sayıları gittikçe artmakta olan meslek yüksekokulları ile sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu okulların esas amacı, farklı disiplinlerde gereksinim duyulan vasıflı ara elemanların yetiştirilmesidir (Dinç, 2008: 90). Meslek yüksekokullarının ara eleman yetiştirme amaçları işletmelerin ihtiyaç duydukları kalifiye çalışan kitlesinin sağlanması açısından önemlidir. Bu hususta verilen eğitimin başarısı, öğrencilerin eğitim gördükleri bölümlerini kendi istekleri ile tercih etmeleri, bu bölümlerden ve okuldan duydukları tatmin derecesi, önceki eğitim gördüklerin kurumun kalitesi, mesleğe olan bakış açıları ve diğer öğrencilerle ilişkisi ile ilgilidir.

Öğrencilerin buldukları çevre, yaşam kalitelerini etkilemektedir. Öğrenciler iletişim kurarken diğer bireylerle etkileşim halindedir. Bu etkileşim üniversite gibi insan ilişkilerinin son derece yoğun biçimde yaşandığı alanlarda öğrencilerin eğitim kalitesini ve sosyal hayatını önemli ölçüde etkilemektedir. Öğrenciler diğer kişilerle etkili iletişim kurabilmesi ve kendisini o grubun içinden biri olarak görebilmesi sosyal uyumları ile mümkün olmaktadır. Bireylerin çevrelerinde var olabilmeleri ve eğitim gördükleri süre boyunca gelişimlerinin tatmin edici düzeyde olması sosyal açıdan uyumlu olmalarını gerekli kılmaktadır. Bu sosyal uyum süreci boyunca kişiler çevresindeki diğer kişiler ve gruplara saygılı olmayı ve kendi öz benliklerini oluşturmayı öğrenmektedirler. Benlik saygısı; kişinin kendini tanıması, değerli görmesi, bu doğrultuda diğer kişilere ve kendine saygılı bir birey olmasını sağlamaktadır. Sosyal uyum ise araştırma özelinde bakıldığında öğrencilerin çevreleriyle etkili iletişim kurması anlamında kullanılmaktadır. Araştırmada kendine saygı ve sosyal uyum değişkenleri arasındaki ilişki ortaya konulmaktadır.

Makalenin ilk kısmında giriş, ikinci kısmında araştırmada konusu geçen önemli kavramların açıklamaları, üçüncü kısımda araştırmanın metodolojisi, dördüncü kısımda ise sonuç ve

tartışma bölümü yer almaktadır. Araştırmanın son kısmında çalışmada kullanılan kaynakların listesine yer verilmiştir.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kendine Saygı Kavramı

Literatürde bulunan araştırmalar incelendiğinde kendine saygı kavramı farklı terimlerle dile getirilmiştir. “Selfesteem” klasik yayınlarda, “self-respect”, “self-confidence”, “self-regard” olarak ifade edilmektedir. Bu terimlerin Türkçe’deki anlamları benzer olmakta, "*benlik saygısı, öz saygı, kendilik saygısı ve özdeğerlilik duygusu*" olarak ifade edilmektedir (Dılmaç ve Ekşi, 2008: 280).

Kendine saygı veya benlik saygısı, kişilerin kendini benimsemesi, onaylaması, kendilerine saygı duymaları ve değer vermeleri (Koç, 2009: 474), kendileri ile ilgili değer ve memnuniyet hislerinin bireysel algısı (Mohtashemi, 2008; Akt. Valizadeh vd., 2016: 5), insan davranışının düşünce ve duygu evrelerine göre şartlandırılmış ve etkilenmiş olan, yaşamın potasında harmanlanmış tecrübelerinin birleşik bir ürünü (Bubb, 1993: 24) gibi çeşitli şekillerde tanımlanmaktadır.

Benlik saygısı kişinin kendisi için yaptığı ve devam ettirdiği benliğinin değerlendirmesidir (Coopersmith, 1967; Akt. Iazzetti, 1992: 12). Kişinin kendi benliğine karşı pozitif yönlü tutumu ve kendini sevmeyi, yeterli görmeyi, kendini kişisel farklılığı ile kabul etmeyi içeren özsaygı, kişinin yaşamında karşısına çıkan olayların üstesinden gelmede önemli bir kişilik özelliğidir. Kişinin etrafında bulunan bireylerin tutumları, kişileri değerlendirilme biçimleri, özsaygının olumlu veya olumsuz yönde gelişmesini etkilemektedir. Olumsuz yönde tutumlar kişinin düşük özsaygıya sahip olmasına bu da kişinin kendisini değersiz ve yetersiz görmesine yol açmaktadır. Olumlu yönde tutumlar ise kişinin psikolojik yönden sağlıklı bir birey olmasını sağlamaktadır (Korkmaz, 2007: 51). Kişinin kendine olan saygısı başkalarına karşı üstünlük göstermesi, kontrolcü davranması şeklinde değil, kendisinin tüm hatalarına ve eksikliklerine rağmen değerli bir insan olduğuna inanmasıdır. Bireylerin devamlı göz yumması, geri çekilmesi ya da kendisinin hakkı olan şeylerden vazgeçmesi diğer kişilere olan saygısını göstermez. Aynı şekilde diğer kişilerinde hatalarına ve eksikliklerine rağmen değerli bir insan olduğuna inanması ve ona saygı duymasını göstermektedir (Benice, 2012: 14).

Kendine saygı kavramı çeşitli kuramlarla incelenmektedir. Bunlardan biri kimlik teorisinin genişletilmesi yoluyla sunulan benlik saygısı kuramıdır. Bu kurama göre benlik saygısı, kişiyi olumsuz tecrübelerden koruyan, kimliklerini doğrulayan veya bireylerin kimliğini yeni durumlara uyum sağlayacak şekilde kişisel bir kaynak olarak kullandığı kavram olarak ele alınmaktadır. Benlik saygısı kişilerin toplumsal ilişkilerini doğrulamalarını ve bu ilişkileri arttırmalarını sağlamaktadır. Benlik saygısı azaldığı durumlardaysa kişiler kendilerini değerlendiremediklerinden olumsuz etkilere karşı daha savunmasız hale gelirler. (Cast ve Burke, 1058-1059). Bu sebeple benlik saygısı bireylerin diğer bireylerle kurdukları ilişkileri etkilemektedir.

Kendine saygı, öz saygı ve benlik saygısıyla ilgili birçok araştırma bulunmaktadır. Pullman ve Allik (2008)’ e göre kendi saygı ile akademik başarı arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Campbell ve Fehr (1990), Campbell ve Lavallo (1993) çalışmalarına göre benlik saygısı yüksek olan

kişilerin benlik saygısı düşük olan kişilerden daha açık, tutarlı ve kesin fikirlerinin olduğunu ortaya koyulmaktadır (Ali vd., 2016: 233). Son olarak, yapılan araştırmalarda benlik saygısı risk alma, yeni beceriler öğrenme, yaratıcı olma, geribildirim alma, başkaları ile başa çıkma konusunda adil ve yardımsever davranma, üretken olma ve iddialı olma konusunda oynadığı önemli rolü netleştirmeye yardımcı olduğu dikkate alınmaktadır. Ailelerimiz, örgütlerimiz ve toplumlarımızda en iyi şekilde çalışabilmesi için bu önemli nitelikleri geliştirilmelidir (Branden, 1992: 77).

2.2. Sosyal Uyum Kavramı

Uyum ile ilgili literatüre bakıldığında; uyum kavramı, “zorlanmalar ile karşı karşıya gelindiğinde gerekli olan bilgileri toplama ve bu bilgilerden faydalanma”, “davranışları bir yandan benlik oluşumunun genelini koruyacak, diğer taraftan çevresel koşullar ile mücadele edebilecek bir biçimde düzenleme”, “iç ve dış ortamlardan kaynaklanan, doğal ve toplumsal koşulların sebep olduğu değişimlere alışma süreci”, “bireyin kendisi ve çevresiyle dengeli ve etkili bir biçimde ilişki kurabilme yeteneği ve bu ilişkiyi geliştirebilmesi” şekillerinde tanımlandığı görülmektedir (Akıncı, 2007: 25). Uyum kavramı; kendisi ve çevresiyle sağlıklı iletişim kurabilen ve bu ilişkileri sürdürebilen bireylerin önüne çıkan problemler ile mücadele edebilme yeteneğini gösterir. Uyumlu kişiler; araştırmacı, olumlu veya olumsuz hislerini dile getirebilen, problemleri kabul edebilen, diğer kişilerden destek isteyebilen, bilgi toplayan, kendine güvenen, problemlere çözüm üretebilen ve stresin üstesinden gelebilen bireylerden oluşmaktadır (Tutkun, 2006: 259).

Hayata baktığımızda büyük bir çoğunlukla içinde bulunduğumuz durumlara gösterilen bir uyum süreci olduğunu görmekteyiz. Uyum iki yönlü bir süreçtir. Bunlardan ilki hayat boyunca gelişme ve değişimin olduğu ve kişinin kendisinde ortaya çıkan biyolojik, sosyal, zihinsel ve duygusal değişimleri kabul ederek, bu değişimlere uygun davranışlar ve tutumlar geliştirmesidir. İkincisi ise, çevresindeki diğer kişiler ile pozitif ilişkilere sahip olmasıdır (Toy, 2006: 21-22).

Sosyal anlamda uyum, kişinin sosyal çevresiyle etkili bağlantılar kurma sürecidir. Kişinin toplumsal hayata uyumunu çeşitli unsurlar belirler. Bunlardan bazıları, toplumsal hayatın kişinin kendisinden kaynaklanan ve kişinin uyumunu kolaylaştıran veya zorlaştıran unsurlardır. Kişinin karşısındaki yeni çevresine uyumu sürecinde, bu çevrenin uyumu kolaylaştıran ve zorlaştıran eylemlerinin etkisi dışında, bireysel ve kişilik özellikleriyle ilgili unsurların kişinin sosyal davranışlarını belirleyen başka bir önemli boyut olarak öne çıktığı görülmektedir (Duru, 2008: 14). Sosyal uyum kişinin çevresindeki diğer kişiler ile olumlu ilişkiler kurabilmesi ve bu ilişkileri nitelikli bir biçimde devam ettirebilmesidir. Sosyal ve kişisel yönlerden zorlukların üstesinden gelmede sahip olunması gereken ise iletişim kurma yeteneğidir. Üniversite yaşamında gereksinim, düşünce, duygu ve arzularımızı karşı tarafa olumlu olarak iletebilmek gerekmektedir. Bu da iletişim kurma yeteneğimizi geliştirmekle mümkündür (Tutkun, 2006: 259).

Baker ve Siryk (1984) tarafından üniversiteye uyum süreci olarak dile getirilen sosyal uyum ise, öğrencilerin sosyal etkinliklere katılım sağlaması, üniversitenin çevresinde bulunan kişilerle sağlıklı iletişime sahip olması ve üniversitenin sosyal çevresini oluşturan bölümlerden zevk alması

şeklinde. Sosyal uyumun en önemli belirtileri, üniversite öğrencilerinin sosyal destek sistemleri oluşturabilmesi, elde ettiği sosyal özgürlükleri yönetebilmesi, kişiler ile anlamlı ilişkiler kurması ve bu ilişkileri sürdürebilmesi, ait olma duygusu geliştirebilmesi ve böylece üniversitenin sosyal hayatı ile bütünleşmiş olması olarak ifade edilmektedir (Freeman vd., 2007: 218).

Üniversite öğrencilerinin uyum sağlamaya ilgili Türkiye’ de gerçekleştirilen akademik çalışmalar genel itibariyle üniversiteli öğrencilerin jeo-sosyallik durumları, uyum seviyeleri, uyum problemleri, sosyal destek alabilme durumları ve uyum problemlerine çözüm önerileri gibi konular üzerinde yoğunlaşmaktadır (Deniz, 2014: 106).

Bireylerin sosyal kimlikleri ve kendine saygısı arasında ilişkisi incelendiğinde sosyal kimlik ile benlik saygısı arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Yani kişiler toplum tarafından tanımlanan sosyal kimliklerinin varlığı arttıkça kendilerine daha fazla saygı duymaktadırlar (Benish Weisman vd., 2015: 21). Bu da kişileri toplumda daha uyumlu bireyler haline getirmektedir. Bunun yanı sıra sosyal uyum ile benlik saygısı arasında, kişilerin iletişimini ve gruplar ile bütünleşmesi yönünden ilişkiler bulunmaktadır. Benlik saygısı yüksek kişiler, kendini daha gerçekçi olarak tanıdığından, sosyal çevresini kendine uygun biçimde şekillendireceği, çevresinden gördüğü onay ile sosyal kurallara daha kolay bağlı kalabileceği, işbirliğine ve dayanışmaya daha eğilimli olabileceği bunun sonucu olarak da sosyal uyumunu artırarak toplumla bütünleşmesi kolaylaştıracağı düşünülmektedir (Ayvalı, 2012: 106). Yani benlik saygısı yüksek olan kişiler topluma daha kolay uyum sağlayabilmektedir. Bunun tersi durumlarda ise kişiler düşük benlik saygısına sahip olabilir. Düşük benlik saygısına sahip olan bireylerde bunun nedenleri çoğunlukla bireysel olarak başarısızlık ve değersizlik hissiyle ilgili olmaktadır. Böylece birey kendine karşı negatif davranışlarda bulunur. Bu davranışlardan kasıt bireyin tecrübe ettiği başarısızlığı kişinin kendisinden dolayı ortaya çıktığını düşünmesi ve bu başarısızlıkları kendine bağdaştırmasıdır. Bireyler bu sebeplerle kendine güvenlerini yitirir, yeniliklere açık olmayan ve herhangi bir işte risk almaya istekli kişiler haline gelirler (Lawrence, 2000). Kişilerin bu olumsuz tutumları kendilerine saygılarını azaltır bu da çevreleriyle olan sosyal uyumu olumsuz yönde etkilemektedir.

Literatürde kendine saygı ve sosyal uyumla ilgili çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Balabanlı (1990) çalışmasında cinsiyetin genellikle sosyal uyum üzerinde etkili olmadığını ortaya koymaktadır. Arı (1989) göre ise cinsiyet, bölüm ve sınıf değişkenlerinin öğrencilerin uyum düzeyleri üzerinde etkili olmadığı sonucunu ortaya koymuştur. Son olarak Güngör (1989) kız ve erkek öğrencilerin özsaygı düzeyleri arasında önemli bir fark bulmamıştır. Bu çalışmalar, araştırmamızı destekler niteliktedir. Ancak, Altıok vd. (2010), yaş ve son sınıfta okumak gibi değişkenlerin benlik saygısı üzerinde önemli bir etkisi olduğunu tespit etmiştir. Bu çalışmanın araştırmamızın tersi sonucunu ortaya koymasının sebebi üniversitenin bulunduğu şehrin sosyal yapısı, öğrencilerin eğitim gördükleri bölümler ve öğrenim düzeyleri (lisans veya ön lisans) etkili olabileceği düşünülmektedir.

3. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

3.1. Araştırmanın Amaç ve Önemi

Bu araştırma Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin kendine saygı düzeyleri ile sosyal uyumları arasındaki ilişkiyi irdelemek amacıyla yapılmıştır. Bu üniversitede öğrenim gören öğrencilerin kendine saygı düzeyleri ile sosyal uyumları, eğitim gördükleri derslerdeki başarılarına, sosyal çevresiyle kurdukları sağlıklı ilişkilere, üniversite yaşamlarında ve sonrasındaki meslek hayatları boyunca önemli olan özgüven düzeylerine etki edeceği düşünülmektedir. Ayrıca, Pehlivan (2017)'nin lise öğrencilerinin benlik saygısı ve sosyal uyumu arasındaki ilişkilerini incelediği araştırmasında benlik saygısı ve sosyal uyum arasındaki ilişkinin farklı eğitim düzeylerindeki öğrenciler üzerinde yapılmasını önermektedir. Araştırma bu konudaki eksiklikleri giderecek nitelikte olup gerek öğrencilere gerekse akademisyenlere bilgi sağlayacağı düşünülmektedir.

3.2. Araştırma Yöntemi ve Veri Toplama Aracı

Araştırmada nicel araştırma yöntemi ve veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Veriler toplanırken tesadüfi örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Veri toplama aracı olarak kendine saygı ölçeği ve sosyal uyum ölçeği kullanılmıştır. Kendine saygı ölçeği, Rogers'ın benlik kuramı temel alınarak Bogenç (1998) tarafından "Grupla Psikolojik Danışmanın, Suçlu Gençlerin Kendine Saygı Düzeylerine Etkisi" konulu doktora tezinde uygulanmak üzere geliştirilmiştir. Ölçek tek boyuttan oluşmaktadır. Sosyal uyum ölçeği ise, H.M. Bell ve R.M. Doli tarafından California Stanford Üniversitesi'nde geliştirilmiş Türkiye'deki geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Öncül (1981) tarafından uygulanmıştır. Ölçek üç faktöre ayrılmış ve kuramsal olarak sosyal uyumun alt boyutları; aile içi uyum, sportif faaliyetlere katılım ve sosyal uyum şeklindedir. Bu araştırma kapsamında ölçeğin sadece sosyal uyum boyutu kullanılmıştır.

Ölçekler 5'li likert tipi derecelendirmeye düzenlenmiş ve araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinden her maddeyi okuyup; "kesinlikle katılıyorum 5", "katılıyorum", "az katılıyorum 3", "katılmıyorum 2" ve "kesinlikle katılmıyorum 1" seçeneklerinden birini işaretlemeleri istenmiştir. 2016-2017 Güz döneminde Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü'nden gerekli izinler alındıktan sonra araştırmaya katılan üniversite öğrencilerine araştırmanın amacı açıklanarak, sonuçların gizli tutulacağı vurgulanarak gönüllü katılmaları istenmiştir. Anketler üniversite öğrencilerine sınıf ortamında bire bir uygulanmıştır. Bu çalışma sürecinde anketler puanlanmadan önce gözden geçirilmiş ve eksik işaretleme yapan katılımcıların formları araştırma dışı bırakılmış olup toplam 316 adet tamamlanmış anket formu analize dâhil edilmiştir. Araştırmanın değişkenleri kendine saygı ve sosyal uyum kavramlarından oluşmaktadır.

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırma evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu'nda öğrenim gören üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya konu olan kavramları en iyi açıklayabilecek evrenin meslek yüksekokulları olduğu

düşünüldüğünde araştırmanın evreni olarak çalışmada adı geçen 2000 öğrenciye sahip meslek yüksekokulu seçilmiştir. Araştırmanın örnekleme ise, bu üniversitedeki Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda okuyan 316 öğrenciden oluşmaktadır. Evrenin sayısı düşünüldüğünde katılımcıların 316 sayısı örneklem için yeterli olmaktadır. Araştırmanın katılımcıları kolayda örneklem tekniği kullanılarak oluşturulmuştur.

3.2. Araştırmanın Analiz ve Bulguları

Verilerin analizi için SPSS 22.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizi için sırasıyla; araştırmada kullanılan demografik özellikler için frekans tabloları ve diğer tüm değişkenler için ise güvenilirlik analizi, korelasyon analizi, independent t testi ve one-way anova testinden yararlanılmıştır. Araştırma verileri, amaçlar doğrultusunda çeşitli istatistiksel analizlere tabi tutulmuştur. Araştırma bu analizlere tabi tutulmadan önce anket cevaplarının daha sağlıklı olması için sorulan ters sorular ile ilgili gerekli dönüşümler yapılmış ve daha sonra analizlere geçilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirlik ve normal dağılıma uygunluk analizleri yapılmıştır. Buna göre kendine saygı ölçeğinin cronbach's Alfa değeri 0,715, sosyal uyum ölçeğinin cronbach's alfa değeri ise 0,753 olarak bulunmuştur. Her iki ölçeğinde alfa değerlerinin iyi düzeyde olduğu görülmüştür. Ayrıca araştırmada yukarıdaki analizlerin yapılması için ön koşul olan normal dağılıma uygunluğunun olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya ait bulgular tablolar halinde verilerek yorumlanmıştır.

Tablo 1: Demografik Özellikler

Cinsiyet	Sayı	%
Kız	181	57,3
Erkek	135	42,7
Yaş		
18-25	306	96,8
26-33	4	1,3
34-42	2	0,6
43-60	4	1,3
Öğrencilerin Bölümleri		
Çağrı Merkezi	117	37
Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı	135	42,7
Sivil Havacılık ve Ulaştırma İşletmeciliği	64	20,3
Bölümü Seçmede Kişisel İstek		
Evet	247	78,2
Hayır	69	21,8
Sınıf		
1.Sınıf	253	80,1
2.Sınıf	63	19,9
Öğrenim Türü		
1.Öğretim	176	55,7
2.Öğretim	140	44,3

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılanların % 57,3' ü kız, % 42,7' si erkek öğrenci olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılanların % 96,8' i 18-25 yaş arası, % 1,3' ü 26-33 yaş arası, % 0,6' sı 34-42 yaş arası ve % 1,3' ü de 43-60 yaş arasındadır. Öğrencilerin % 37' si Çağrı Merkezi, % 42,7' si Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı ve % 20,3' ü de Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği bölümlerinde öğrenim görmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 78,2 ' si bölümlerini isteyerek seçmiş olup % 21,8' i ise bölümlerini isteyerek tercih etmediğini belirtmiştir. Öğrencilerin %80,1' i 1. Sınıf öğrencisi % 19,9' u ise 2. Sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin % 55,7' si Birinci Öğretim , % 44,3' ü ise İkinci Öğretim' de eğitim görmektedir.

Tablo 2: Tanımlayıcı İstatistikler

	Sayı	Ortalama	Standart Sapma
Kendine Saygı	315	3,91	,60
Sosyal Uyum	315	3,29	,40
Program Memnuniyeti	315	6,70	2,68
Okul Memnuniyeti	315	6,29	2,83

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin verdikleri cevaplara ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Öğrencilerin kendilerine saygı derecelerinin ortalaması 3,91, standart sapma değeri ,60, sosyal uyum derecelerinin ortalaması 3,29, standart sapma değeri 0,40, programlarından duydukları memnuniyet derecelerinin ortalaması 6,70, standart sapması 2,68, okulundan duydukları memnuniyet dereceleri 6,29, standart sapması ise 2,83 olduğu görülmüştür.

Tablo 3: Kendine Saygı Ölçeğine ve Sosyal Uyum Ölçeğine Ait Korelasyon Analizi Sonuçları

		Kendine Saygı	Sosyal Uyum
Kendine Saygı	Pearson Correlation	1	,465**
	Sig. (2-tailed)		,000
	Sayı	315	315

Tablo 3 incelendiğinde, öğrencilerin kendine saygıları ile sosyal uyumları arasında anlamlı ($p<0,05$) pozitif yönlü ($,465$) bir ilişki olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Kendine Saygı ve Cinsiyete Ait Independent t Testi Sonuçları

Cinsiyet	Sayı	Ortalama	Standart S.	t değeri	p değeri
Kız	181	3,91	,60	,145	,885
Erkek	135	3,90	,60		

Tablo 4' e bakıldığında öğrencilerin kendilerine saygı düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 5: Sosyal Uyum ve Cinsiyete Ait Independent t Testi Sonuçları

Cinsiyet	Sayı	Ortalama	Standart S.	t değeri	p değeri
Kız	181	3,27	,40	-,534	,594
Erkek	135	3,30	,38		

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin sosyal uyumlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 6: Kendine Saygı ile Öğrencilerin Programlarına Ait One-way Anova Testi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F değeri	p değeri
Gruplar arası	1,738	,869	2,394	0,93
Grup içi	113,640	,363		
Toplam	115,378			

Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin kendine saygı düzeylerinin öğrenim gördükleri programa göre farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 7: Sosyal Uyum ile Öğrencilerin Programlarına Ait One-way Anova Testi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F değeri	p değeri
Gruplar arası	,173	,086	,540	,583
Grup içi	50,084	,160		
Toplam	50,257			

Tablo 7' ye bakıldığında öğrencilerin sosyal uyumunun, öğrenim gördükleri programa göre farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 8: Kendine Saygı ile Bölüm Seçimine Ait Independent t Testi Sonuçları

	Sayı	Ortalama	Standart S.	t değeri	p değeri
Evet	247	3,94	,59	1,981	0,048
Hayır	69	3,78	,63		

Tablo 8 incelendiğinde öğrencilerin kendilerine saygı düzeylerinin bölümlerini seçmedeki kişisel isteklerine göre farklılaştığı görülmektedir ($p<0,05$).

Tablo 9: Sosyal Uyum ile Bölüm Seçimine Ait Independent t Testi Sonuçları

	Sayı	Ortalama	Standart S.	t değeri	p değeri
Evet	247	3,31	,38	2,047	0,041
Hayır	69	3,20	,44		

Tablo 9 incelendiğinde ise öğrencilerin sosyal uyumlarının, bölümlerini seçmedeki kişisel isteklerine göre farklılaştığı görülmektedir ($p < 0,05$).

4. SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Araştırmanın amacı Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören üniversite öğrencilerinin kendine saygıları ile sosyal uyumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amacın yanı sıra araştırmanın alt amaçları bulunmaktadır. Bunlardan ilki, öğrencilerin öğrenim gördükleri program ve okul memnuniyetlerini tespit etmektir. İkinci alt amaç, öğrencilerin kendilerine saygı düzeyleri ve sosyal uyumlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Üçüncü alt amaç, öğrencilerin kendilerine saygı düzeylerinin ve sosyal uyumlarının öğrenim gördükleri programa göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmektir. Sonucusu ise, öğrencilerin kendilerine saygı düzeyleri ve sosyal uyumlarının, bölüm seçmede kişisel isteklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir.

Araştırmaya göre üniversite öğrencilerinin kendine saygı düzeyleri arttıkça sosyal açıdan çevrelerine daha fazla uyum sağladıkları görülmektedir. Öğrencilerin kendine saygı düzeyi ve özgüveni arttıkça, çevreleriyle daha rahat iletişim kurarlar ve uyumlu bireyler haline gelirler. Öğrencilerin programdan ve okuldan duydukları memnuniyet düzeyleri incelediğinde hem programlarından hem de okullarından memnun oldukları görülmektedir. Ancak bu düzeyler çok yüksek olmamakla birlikte öğrencilerin program memnuniyet düzeylerinin, okul memnuniyet düzeylerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin kendine saygı düzeyleri ve sosyal uyumlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bunun nedeninin öğrencilerin eğitim durumlarının artmasıyla (liseden üniversiteye geçiş) kendine saygılarının ve sosyal çevreye uyumlarının artması böylece erkek ya da kız olmalarına göre bu iki kavramın farklılaşmadığı düşünülmektedir. Öğrencilerin kendine saygı düzeyleri ve sosyal uyumları, öğrenim gördükleri programa göre de farklılaşmamaktadır. İncelenen bölümleri sosyal bilimler meslek yüksekokulu bünyesinde bulunan ve bu sebeple öğrencilerin benzer özellikler taşıdığından öğrenim gördükleri programların farklı olması da sosyal uyumlarını ve kendine saygılarını etkilememektedir. Ancak öğrencilerin hem kendine saygı düzeyleri hem de sosyal uyumları, bölüm seçmedeki kişisel isteklerine göre farklılık göstermektedir. Bölümlerini isteyerek seçen öğrencilerin gerek sosyal uyumlarının gerekse kendine saygılarının bölümlerini isteyerek seçmeyen öğrencilerden yüksek olduğu görülmektedir. Bunun sebebinin, bölümü isteyerek seçen öğrencilerin bu seçimlerinin kendine saygı düzeylerini ve sosyal uyumlarını arttırmada bir motivasyon kaynağı olabileceğinden kaynaklanabilir. Araştırmanın diğer demografik özelliği olan yaş ise 18-25 yaş aralığının dışında kalan yaş aralıklarının çoğunluk sağlayamamasından dolayı karşılaştırmalar yapılmamıştır.

Bu araştırmada birtakım kısıtlar bulunmaktadır. Öncelikle araştırma Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda gerçekleştirildiğinden bu çalışmada elde edilen sonuçlar ile diğer üniversitelerin meslek okullarından elde edilen sonuçlar benzer olmayabilir. Diğer taraftan araştırma verileri sosyal bilimler meslek yüksekokullarından toplandığı için sağlık bilimleri ve teknik bilimler gibi diğer meslek yüksekokullarını tam olarak yansıtmayabilir. Bunun sebebi sosyal bilimler dışındaki meslek yüksekokullarındaki öğrencilerin programlarının gerektirdiği özelliklerin farklılaşması ve bunun sonucu olarakta kendilerine saygı düzeyleri ile sosyal uyumların arasındaki

ilişkinin değişimine neden olabilir. Bu sebeple ileride hem farklı bölümlerden oluşan meslek yüksekokulları hem de farklı üniversitelerin bünyesinde olan meslek yüksekokulları üzerinde yapılacak çalışmalar, meslek yüksekokullarındaki öğrencilerin kendine saygı ve sosyal uyumları arasındaki ilişki ile ilgili araştırmaların perspektifini genişletecektir.

Öğrenciler kendine saygı ve sosyal uyum gibi iki faktör çerçevesinde etki altında kaldıkları görülmektedir. Ancak öğrencilerin daha başarılı olması, iletişim yeteneklerinin artırılması ve üniversite yaşamlarından sonraki iş hayatlarında başarılı olmaları sadece bu iki faktöre indirgenemez. Gerek aileden başlayıp okul hayatına kadar geçen aile içi eğitim, gerekse okul sürecinde aldıkları eğitim, yetiştikleri çevre ve kültür gibi çeşitli faktörler bu başarıyı etkiler. Araştırmanın meslek yüksekokulları bağlamında genişletilmesi ve bu çerçevede ilave faktörler de eklenerek yapılabilecek araştırmalar literatüre önemli katkılar sağlayacaktır. Bu araştırma, öğrenciler üzerinde farkındalık yaratmak amacıyla yapılmış bir çalışmanın yanında akademisyenlere ve diğer eğitimcilere farklı bir bakış açısı kazandırmayı amaçlayan bir çalışmadır.

Araştırmanın kısıtları ve bulguları göz önünde bulundurulduğunda çeşitli önerilerde bulunulabilir. Kendine saygı ve sosyal uyum arasındaki ilişki sosyal bilimler dışındaki meslek yüksekokulları üzerinde yapılması araştırmayı zenginleştirebilir. Ayrıca kendine saygı ve sosyal uyumun nitel çalışmalar ile desteklenmesi literatüre önemli katkılar sağlayabileceği düşünülmektedir. Geleceğe yönelik araştırma konularında ise öğrencilerin eğitim düzeylerinin farklılaştırılarak kendine saygı ve sosyal uyum kavramlarının ilişkilendirilmesi veya bu iki kavram arasındaki etki analizlerine bakılarak aralarındaki ilişkinin üçüncü bir aracı veya düzenleyici değişkenden kaynaklanıp kaynaklanmadığı araştırılabilir.

5. KAYNAKÇA

- Akıncı, Gökçen (2007), *Engelli Çocuğa Sahip Olan ve Olmayan Babaların Aile İşlevlerini Algulamaları ile Sosyal Uyum Düzeylerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ali, Hassan-Jami, Humaira-Aqeel, Muhammad (2016), “Academic Self-Concept, Self-Esteem, and Academic Achievement among Truant and Punctual Students”, *Pakistan Journal of Psychological Research*, Vol.31, Issue.1, (223-240).
- Altıok, Hatice Öner- Ek, Nurcan- Koruklu, Nermin (2010), “Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygı Düzeyi İle İlişkili Bazı Değişkenlerin İncelenmesi”, *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt.1, Sayı.1, (99-120).
- Arı, Ramazan (1989), *Üniversite Öğrencilerinin Baskın Ben Durumları İle Bazı Özlük Niteliklerinin Ben Durumlarına, Atılganlık ve Uyum Düzeylerine Etkisi*, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ayvalı, Meşale (2012), *İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı İle Sosyal Uyum Düzeyi İlişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.

- Baker, Robert W.- Siryk, Bohdan (1984), “Measuring Adjustment to College”, *Journal of Counseling Psychology*, Vol.33, Issue.1, (31-38).
- Balabanlı, Fatma (1990), *Öğretmen Liselerinde Okuyan Öğrencilerin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Benice, Ayça (2012), “Saygılı Birey Yetiştirmek”, *Arel Eğitim Kurumları Dergisi*, Cilt.31, Sayı.12, (4).
- Benish Weisman, Maya-Daniel, Ella-Schiefer, David-Möllering, Anna-Knafo Noam, Ariel (2015), “Multiple Social Identifications and Adolescents' Self-Esteem”, *Journal of Adolescence*, Vol.44, Issue.1, (21-31).
- Branden, Nathaniel (1992), *The Power Of Self-Esteem*, Health Communications Inc., Deerfield Beach, Florida.
- Bubb, Wilbur W. (1993), A Study Of The Self-Esteem Of Ninth And Tenth Grade Students In Nonpublic Schools Compared With The Same Grade Students In Vocational/ Technical Schools In Delaware, Doctor of Education, Temple University, USA.
- Campbell, Jennifer D.-Fehr, Beverley (1990), “Self-Esteem and Perceptions Of Conveyed Impressions: Is Negative Affectivity Associated With Greater Realism?”, *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol.58, Issue.1, (122).
- Campbell, Jennifer D.-Lavallee, Loraine F. (1993), “Who Am I? The Role Of Self-Concept Confusion In Understanding The Behavior Of People With Low Self-esteem”, (Ed) Roy F. Baumeister, *Self-Esteem The Puzzle of Low Self-Regard*, Plenum Press, New York.
- Cast, Alicia D. and Burke, Peter J. (2002), “A Theory of Self-Esteem”, *Social Forces*, Vol.80, Issue.3, (1041-1068).
- Coopersmith, Stanley (1967), *The Antecedents of Self Esteem*, Consulting Psychologists Pr., San Francisco.
- Deniz, A. Çağlar (2014), “Üniversite Gençliğinin Uyum Sağlama Süreçleri: Bir Bibliyografya Denemesi”, *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt.4, Sayı.1, (99-121).
- Dilmaç, Bülent-Ekşi, Halil (2008), “Meslek Yüksekokullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Yaşam Doyumları ve Benlik Saygılarının İncelenmesi”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt.2, Sayı.1, (279-289).
- Dinç, Engin (2008), “Meslek Seçiminde Etkili Faktörlerin İncelenmesi: Meslek Yüksek Okulu-Muhasebe Programı Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt.16, Sayı.2, (90-106).
- Duru, Erdinç (2008), “Üniversiteye Uyum Sürecinde Yalnızlığı Yordamada Sosyal Destek ve Sosyal Bağlılığın Doğrudan ve Dolaylı Rollerini”, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, Cilt.29, Sayı.3, (13-24).

- Freeman, Tierra M.-Anderman, H. Lynley-Jensen, M. Jane (2007), "Sense of Belonging in College Freshmen at the Classroom and Campus Levels", *The Journal of Experimental Education*, Vol.75, Issue.3, (203-220).
- Güngör, Abide (1989), *Lise Öğrencilerinin Özsaygı Düzeylerini Etkileyen Etmenler*, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Iazzetti, Anthony M. (1992), *The Relationship Between Self-Esteem And Learning Style Preferences Among Selected Students In Catholic High Schools In The Archdiocese Of New York*, Degree of Doctor Thesis, University of San Francisco, USA.
- Koç, Mustafa (2009), "Dindarlık ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt.18, Sayı.1, (473-493).
- Korkmaz, Nimet Haşıl (2007), "Yaz Spor Okulları İle Çocukların Benlik Saygısı Arasındaki İlişki", *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt.1, Sayı.1, (49-65).
- Lawrence, Denis (2000), *Building Self-esteem with Adult Learners*, Paul Chapman Publishing, Great Britain.
- Mohtashemi J, Noghani F.-Madadi AA. (2008), *Individual and Social Psychology*, (Ed) Tehrani Jameenegar, In Persian.
- Pehlivan, Sinan (2017), *Lise Öğrencilerinin Sosyal Uyum Becerileri ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Pullmann, Helle-Allik, Juri (2008), "Relations of Academic and General Self-esteem to School Achievement", *Personality and Individual Differences*, Cilt.45, Sayı.6, (559-564).
- Tutkun, Ömer Faruk (2006), "Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesindeki Türkiyeli Öğrencilerin Uyum Sorunları", *Kırgız-Türk Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı.15, (255-267).
- Toy, Belgin (2006), *Sanat Eğitimi Alan ve Almayan 15-17 Yaş Grubundaki Ergenlerin Sosyal Uyumlarının ve Benlik Tasarım Düzeylerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Valizadeh, Leila-Zamanzadeh, Vahid-Gargari, Rahim Badri-Ghahramanian, Akram-Jabbarzadeh, Faranak (2016), "Self-Esteem Challenges Of Nursing Students: An Integrative Review", *Research and Development in Medical Education Journal*, Vol.5, Issue.1, (5-11).